

**Земельна реформа в Україні та зарубіжних країнах :
анотований бібліографічний список**

2021. – Вип. 7 (липень). – 23 с.

1. **Лугова Ю. Ринок землі в Україні: хто зможе купити землю з 1 липня** [Електронний ресурс] / Юлія Лугова // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2021. – 1 лип. — Електрон. дані. У зв'язку з відкриттям в Україні з 1 липня ринку землі сільськогосподарського призначення, роз'яснено, хто може стати її покупцем і що для цього потрібно. Зауважено, що велика частина земельних ділянок, що належать громадянам, зараз знаходиться в довгостроковій оренді. Отже, потенційному покупцеві спочатку потрібно буде звернутися до орендаря з пропозицією викупу. Наведено коментарі керуючого партнера юридичної компанії «Winner» Ігоря Яська, який зазначив, що «юрособи зможуть купувати землі тільки з 1 січня 2024 року і вони не повинні мати іноземний елемент у своїй структурі, а максимальний розмір покупки для них може становити 10 тисяч гектарів». А до тих пір можуть придбати земельні ділянки: громадяни України; юридичні особи, створені та зареєстровані за законодавством України, учасниками (акціонерами, членами) яких є тільки громадяни України, держава, територіальні громади; територіальні громади; держава; банки, але тільки в порядку звернення стягнення на предмет застави. Текст:

Текст:

<https://ukrainenews.fakty.ua/379718-rynok-zemli-v-ukraine-kto-smozhet-kupit-zemlyu-s-1-iyulya>

2. **Антонюк О. Натиснути на деталі / Олена Антонюк // Юрид. практика. – 2021. – 29 черв. (№ 25/26). — С. 30.** *Розглянуто важливі деталі орендних правовідносин, які слід врахувати для уникнення перешкод під час державної реєстрації та в можливих судових спрах: нюанси для фермерських господарств, типові порушення та шляхи їх мінімізації, особливості розірвання договорів оренди тощо. Зазначено, що перед укладанням договору оренди землі потрібно перевірити відсутність інших*

zareєстрованих речових прав на неї. Текст: <https://pravo.ua/articles/natysnuty-na-detali/>

3. **Арбузова Т. В. Формування публічного характеру державної аграрної політики** [Електронний ресурс] / Т. В. Арбузова, В. І. Панасюк // Держ. упр. : удосконалення та розвиток [електрон. вид.] /Дніпров. держ. аграр.-екон. ун-т. – 2021. – № 6. – Електрон. дані. *Проаналізовано механізм реалізації інтересів зацікавлених сторін у генеруванні аграрної політики, здійснюваний шляхом прийняття управлінських рішень на національному, регіональному та місцевому рівнях. Визначено суб'єктивні риси публічності державної аграрної політики – формування адекватних часу агрополітичних відносин, агрополітичної свідомості та агрополітичної організації. Обґрунтовано потребу в оперативному і неупередженому застосуванні інструментів впливу на розвиток аграрного сектора як свідчення достатньо швидкої реакції публічної агрополітики на виклики ринку з метою скорочення лагу між виникненням у галузі проблеми, її визнанням та прийняттям агрополітичного рішення. Запропоновано напрями формування публічного характеру сучасної аграрної політики на засадах забезпечення публічно-приватного соціального партнерства, які нині можуть забезпечити позитивний результат.*

4. **Баїк О. І. Про систему органів управління земельними ресурсами України** [Електронний ресурс] / О. І. Баїк // Юрид. наук. електрон. журн. / Запоріз. нац. ун-т. – 2021. – № 4. – Електрон. дані. *Здійснено правовий аналіз складників системи органів управління земельними ресурсами України. З'ясовано, що до системи органів загальної компетенції, які здійснюють організаційно-правову діяльність щодо забезпечення раціонального використання земельних ресурсів та їх охорони, належать: Верховна Рада України (ВР України), Кабінет Міністрів України (КМ України), органи місцевого самоврядування (ОМС), місцеві органи виконавчої влади. Міжгалузевими органами, компетенція яких охоплює певний функціональний напрям діяльності, є: Міністерство розвитку економіки,*

торгівлі та сільського господарства України; Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України; Державне агентство України з управління зоною відчуження; Міністерство культури та інформаційної політики України; Міністерство оборони України; Фонд державного майна України. Галузевими органами, які здійснюють повноваження у певній галузі, є: Міністерство розвитку громад та територій України, Міністерство інфраструктури України, Державне агентство водних ресурсів України, Державне агентство лісових ресурсів України. Спеціально вповноваженим органом у галузі земельних відносин є Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. Зроблено висновок про те, що повноваження органів управління земельними ресурсами нашої країни спрямовано на здійснення організаційно-правової діяльності щодо забезпечення раціональної та ефективної експлуатації земель усіма суб'єктами господарювання у межах, визначених земельним законодавством України. Текст : http://lsej.org.ua/4_2021/88.pdf

5. Білокінь О. П. Сучасні тенденції розвитку матеріально-технічного забезпечення аграрного сектору в Харківській області / О. П. Білокінь // Наук. погляд: економіка та упр. — 2021. — № 2 (72). — С. 12-17. У ході досліджень встановлено, що фінансовий стан підприємств аграрного сектора Харківської області не дає змогу проводити розширене відтворення виробництва і забезпечувати власні потреби у сільськогосподарській техніці без додаткових заходів державної та регіональної підтримки. Установлено, що формування матеріально-технічного забезпечення аграрного сектора відповідно до сучасних світових стандартів, підвищення рівня фондозабезпеченості галузі, розширене відтворення основного капіталу потребують розроблення єдиної аграрної програми, яка визначатиме технології, затребувані в аграрному секторі для забезпечення стійкого розвитку галузі, та техніку, необхідну для впровадження цих технологій. Текст : http://scientificview.umsf.in.ua/archive/2021/2_72_2021/4.pdf

6. Волчкова М. І. Правове регулювання ринку землі сільськогосподарського призначення : європейський досвід та українські реалії [Електронний ресурс] / М. І. Волчкова // Юрид. наук. електрон. журн. / Запоріз. нац. ун-т. – 2021. – № 4. – Електрон. дані. *Висвітлено стан використання земель сільськогосподарського призначення в Україні. Проаналізовано поняття «ринок землі», зазначено, що воно є дискусійним, наведено різні погляди на його визначення. Виокремлено переваги й недоліки скасування мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення. Проаналізовано досвід таких європейських країн, як Франція, Німеччина, Латвія, Румунія та Польща, у регулюванні ринку земель сільськогосподарського призначення. Розглянуто історичні етапи формування ринку, особливості державної політики в цій сфері. З'ясовано, що в цих країнах ринок земель сільськогосподарського призначення добре розвинений та ефективно працює, що має позитивні наслідки для економіки цих країн. Наголошено на тому, що після відкриття ринку землі необхідно запобігати зосередженню в руках однієї особи чи близьких до неї осіб великої кількості земель сільськогосподарського призначення та варто створити ефективний контролюючий орган, основними функціями якого буде нагляд за операціями купівлі-продажу, за метою та ціною договору; запобігання спекуляції на ринку землі. Акцентовано увагу на тому, що необхідно вдосконалити законодавство в земельній сфері, організаційні й інформаційні умови для проведення земельної реформи. Законодавцям варто врахувати досвід тих європейських країн, що проаналізовані в статті. Текст : http://lsej.org.ua/4_2021/90.pdf*

7. Ганський О. Ажіотажу не сталося: як минув перший тиждень від старту ринку землі [Електронний ресурс] / Олег Ганський // Україна молода. – 2021. – 9 лип. — Електрон. дані. *Йдеться про відкриття в Україні з 1 липня ринку землі. Зазначено, що ажіотажу, зростання цін, масових афер та вивезення родючого шару чорноземів на Схід чи Захід, якими раніше лякали українців, у ці дні не*

сталось. Втім підводних каменів на шляху до прозорого ринку землі є чимало, і роботи з його утвердження — не менше. «Відкриття ринку землі в Україні не призведе до азіотажу щодо продажу ділянок», — прокоментував ситуацію міністр аграрної політики і продовольства Роман Лещенко, заявивши, що після відкриття ринку сільськогосподарської землі на продаж, зокрема в Полтавській і Черкаській областях, виставлять від 0 % до 0,2 % земель. За його словами, станом на 1 липня зареєстровано 61 угоду про право власності на землю сільськогосподарського призначення, з них три підпадали під мораторій. Експерти також намагаються спростувати міфи про небезпеку вільного ринку землі. Наведено коментар юристів стосовно деталей нового Закону. Оприлюднено поради Міністерства юстиції громадянам, які хочуть продати свій земельний пай. Текст: <https://www.umoloda.kiev.ua/number/3747/159/158688/>

8. **Головкін О. В. Деякі правові проблеми завершального етапу земельної реформи в Україні** / Олександр Васильович Головкін, Олена Миколаївна Ковтун // Держава і право. Серія : Юрид. і політ. науки : зб наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. — Київ, 2020. — Вип. 88. — С. 128-137. **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп14476-88(юрид. і політ.)** Досліджено деякі правові проблеми завершального етапу земельної реформи в Україні, зокрема реформування відносин у сфері планування використання земель. Наголошено на необхідності запровадження еколого-економічної моделі господарювання на землі, заснованої на засадах сталого розвитку. Доведено нагальну необхідність розробки та прийняття Державної цільової програми розвитку земельних відносин в Україні на період до 2030 року і Загальнодержавної програми використання та охорони земель. Текст: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dip_2020_88_15

9. **Головко О. Земельна реформа: володіти, користуватися, розпоряджатися** / Оксана Головко // Уряд. кур'єр. — 2021. — 2 лип. (№ 126). — С. 2. Йдеться про тематичну прес-конференцію представників міністерств та відомств у зв'язку із запровадженням з 1 липня 2021 року ринку землі.

Зокрема, міністр аграрної політики та продовольства Роман Лещенко наголосив, що "відсьогодні нові земельні відносини дають можливість розвивати в Україні ті види сільськогосподарського виробництва, які передбачають необхідність великих інвестицій в землю — і праці, і капіталу", та висловив переконання, що вітчизняний аграрний сектор стане рушієм зростання ВВП держави та добробуту українців. Своєю чергою міністр юстиції Денис Малюська запевнив, що нові земельні відносини відбуватимуться під суворим контролем держави, та відзначив, що перед відкриттям ринку була проведена величезна робота: внесено зміни в низку законів і розроблено нові підзаконні акти. На заході також виступили заступник міністра розвитку громад і територій В'ячеслав Негода та виконувач обов'язків голови Державної податкової служби Євген Олейніков, які розповіли про переваги нових земельних реалій, закріплених законодавством, та про порядок купівлі-продажу земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

Текст:

<https://ukurier.gov.ua/uk/articles/zemelna-reforma-voloditi-koristuvatisya-rozporyadz/>

10. **Дорош Й. М. Розвиток землевпорядної науки в Україні: історія, сучасність, перспективи** / Й. М. Дорош, А. Г. Мартин, І. О. Новаковська // Вісн. аграр. науки. — 2021. — № 4. — С. 67-76. Проаналізовано напрями інституціоналізації та розвитку землевпорядної науки в Україні протягом 60-річного періоду функціонування в Україні спеціалізованих науково-дослідних та проєктно-вишукувальних установ, а також визначено перспективні напрями розвитку сучасної землевпорядної науки. Текст : https://agrovisnyk.com/pdf/ua_2021_04_09.pdf

11. **Дубровик-Рохова А. За тиждень до ...** [Електронний ресурс] / Алла Дубровик-Рохова // День. — 2021. — 25 - 26 черв. (№ 97/98). — Електрон. дані. Наведено коментарі експертів, бізнесменів, фермерів щодо відкриття з 1 липня цього року ринку земель сільськогосподарського призначення. Зазначено, що фермери прогнозують хаос та «земельні війни», передусім

через помилки в земельному кадастрі і відсутність інструментів фінансової підтримки для фермера. Зазначено, що земельна реформа викликає побоювання не лише у фермерів, а й у мільйонів українців. Адже йдеться про питання не лише економічне, а й соціальне. Сільські території сьогодні розвиваються завдяки інвестиціям аграріїв. І, як показує статистика, малий та середній аграрний бізнес, який сьогодні обробляє 75 % сільськогосподарських земель країни, забезпечує вдвічі більше робочих місць у порівнянні з агрохолдингами та сплачує значно більше податків до бюджетів місцевих громад. Натомість влада і експерти переконують, що проблем не буде. У Верховній Раді України (ВР України), яка за два роки ухвалила купу земельних законів, теж обіцяли оперативно реагувати у разі необхідності ухвалити законодавчі зміни. Текст:

<https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/za-tyzhden-do>

12. **Жерьобкін О. Залишити без викупу** / Олег Жерьобкін // Юрид. практика. – 2021. – 29 черв. (№ 25/26). — С. 32. Зазначено, що з 1 липня 2021 року набирає чинності Закон України № 552-IX, який пов'язує із відкриттям в Україні ринку земель сільськогосподарського призначення. Вказаним Законом вносяться зміни до земельного законодавства, що дасть змогу вже з 1 липня 2021 року набувати в приватну власність за договорами купівлі-продажу землю сільськогосподарського призначення. Але тільки фізичним особам, і тільки до 100 га. Такі обмеження діятимуть до 2024 року. Водночас Законом № 552-IX встановлено заборону на продаж земельних ділянок сільськогосподарського призначення державної та комунальної власності (розглянуто винятки). Зауважено, що особи, які створили фермерське господарство після отримання земельних ділянок у постійне користування, ризикують не отримати можливості викупити таку землю на підставі Закону № 552-IX. Текст:

<https://pravo.ua/articles/zalyshyty-bez-vykupu/>

13. **Загурська А. Закон про земельну децентралізацію: що змінюється для територіальних громад?** [Електронний ресурс] / Аліна

Загурська // Місц. самоврядування. – 2021. – № 6 (черв.). — Електрон. дані. У світлі того, що 27 травня 2021 року набрав чинності Закон України від 28.04.2021 № 1423 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин», відомий як ”закон про земельну децентралізацію”, розглянуто його основні нововведення, які мають відношення саме до діяльності органів місцевого самоврядування (ОМС).\

Текст:

<https://i.factor.ua/ukr/journals/ms/2021/june/issue-6/article-115377.html>

14. **Зигрій О. Земельне законодавство в сфері регулювання земельних прав в Україні та в західноєвропейських країнах** / Ольга Зигрій, Софія Конча //Актуал. проблеми правознавства : зб. наук. пр. / Терноп. нац. екон. ун-т. — Тернопіль, 2020. – Вип. 1 (21). – С.152-157. **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп 15483-1(21)** Досліджено земельне законодавство щодо врегулювання земельних прав громадян України. Виявлено практичні аспекти та проаналізовано правові питання щодо регулювання земельних прав . Наведено приклади вирішення досліджуваного питання в країнах близького зарубіжжя. Текст : <http://app.wunu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/05/1-2020.pdf>

15. **Калінчик М. Без керма і вітрил** / Микола Калінчик // День. – 2021. – 30 черв. — Електрон. дані. Подано інформацію, що з 1 липня 2021 року в Україні відкрився ринок землі сільськогосподарського призначення. На думку автора статті, таке глобальне і доленосне для України рішення має спиратися на аналіз сценаріїв наслідків від його запровадження, вибору найбільш бажаного для всього населення країни й відповідно мають бути розроблені заходи щодо реалізації прийнятного сценарію перебігу подій. Зауважено, що в Україні навіть для основних природно-кліматичних та еколого-економічних і соціальних умов відсутні розрахунки оптимальних розмірів ферм або ж варіанти об'єднання земельних і трудових ресурсів дрібних ферм у конкурентні виробничі структури. Текст: <https://day.kyiv.ua/uk/article/ekonomika/bez-kerma-y-vitryl>

16. **Клочко А. Міжнародний досвід для оцінки переваг та ризиків відкриття ринку земельних ресурсів в Україні** [Електронний ресурс] / А. М. Клочко, Н. В. Волченко, Н. В. Клецова // Юрид. наук. електрон. журн./ Запоріз. нац. ун-т. – 2021. – № 4. – Електрон. дані. *Встановлено, що окремі заходи, спрямовані на трансформацію земельних відносин, які були позитивно впроваджені у державах Центральної Європи не повністю враховують особливості розвитку аграрного сектора економіки в Україні. Акцентовано на недоцільності здійснення продажу земель сільськогосподарського призначення іноземним громадянам у найближчому майбутньому. Аналіз окремих положень Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо умов обігу земель сільськогосподарського призначення» № 552-IX свідчить про прогнозовані зловживання, що виходитимуть від банківських установ із іноземним капіталом, зокрема щодо можливості відчуження земельних ділянок, оформлених під заставу кредитних коштів. Тому постає питання про потребу криміналізації ухилення від відчуження земельних ділянок сільськогосподарського призначення як предмета застави. Соціальна обумовленість такої необхідності є цілком обґрунтованою та дозволить мінімізувати ризики присвоєння банківськими установами з іноземним капіталом сільськогосподарських земель в Україні. Зроблено висновок, що банківська система є перспективним інвестором аграрного сектора економіки, проте укріплення державного регулювання щодо функціонування ринку землі в Україні дозволить впровадити майбутні перетворення земельної реформи на максимально безпечному рівні.* Текст : http://lsej.org.ua/4_2021/151.pdf

17. **Ковальчук А. По ту сторону мораторія** / Анна Ковальчук // Корреспондент. – 2021. – № 13 (9 юля). — С. 10. *У зв'язку зі скасуванням в Україні з 1 липня 2021 року мораторію на продаж сільськогосподарських земель, розглянуто, наскільки Україна готова на практиці до впровадження норм, що регулюють нові земельні відносини. Наголошено, що ринок землі в*

українській редакції надто консервативний і надмірно зарегульований. Зауважено, що влада не комплексує з приводу того, що готуватися до ринку доводиться "на вчора", посилаючись на те, що на початковому етапі угод буде небагато. А за ті, які будуть, і за можливі проблеми в їх здійсненні через прогалини в нормативній базі, доведеться відповідати нотаріусам. Акцентовано, що саме на нотаріусів покладено повну відповідальність за коректність проведення земельних угод, у тому числі перевірку характеристик покупців і дотримання лімітів. Наведено перші підсумки функціонування ринку землі в Україні

18. Курган С. Відкриття ринку землі: покупців земельних ділянок ретельно перевірять [Електронний ресурс] / Сергій Курган // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2021. – 29 черв. — Електрон. дані. *Йдеться про актуальні питання, пов'язані з офіційним відкриттям з 1 липня 2021 року ринку землі сільськогосподарського призначення в Україні. Зазначено, що українці, які бажають продати чи купити ділянку землі для ведення господарської діяльності, вже готують пакет необхідних документів. Але головним аргументом противників вільного ринку землі довгий час була загроза, що земельні багатства України скуповуватимуть спекулянти та аферисти. Тому держава вводить спеціальні запобіжники. Так, нещодавно уряд затвердив порядок перевірки покупців землі сільськогосподарського призначення. Наведено роз'яснення юристів про те, кого, як та коли будуть перевіряти.* Текст: <https://money.fakty.ua/379563-otkrytie-rynka-zemli-pokupatelej-zemelnyh-uchastkov-tcshatelno-proveryat>

19. Курган С. Ринок землі: все, що потрібно знати для безпечного продажу ділянки [Електронний ресурс] / Сергій Курган // Fakty. ua : [веб-сайт]. – 2021. – 1 лип. — Електрон. дані. *У контексті відкриття з 1 липня 2021 року ринку землі сільськогосподарського призначення, йдеться про основні положення земельної реформи та деякі поради продавцям і покупцям землі. Нагадано, що парламент ухвалив пакет законів, необхідних для функціонування ринку землі, а уряд затвердив низку підзаконних актів,*

необхідних для безпечного проведення купівлі-продажу земельних ділянок. Подано роз'яснення юристів про те, як земельній ділянці призначити кадастровий номер, як нотаріуси перевірятимуть покупців землі тощо. Окрему увагу приділено затвердженому урядом Порядку перевірки покупців землі сільськогосподарського призначення, що передбачає перелік інформації, яка перевірятиметься, щодо покупця та власника ділянки. Текст: <https://ukrainenews.fakty.ua/379702-rynok-zemli-vse-cho-nuzhno-znat-dlya-bezopasnoj-prodazhi-uchastka>

20. **Лесько А. О. Проблема невизначеності правового зв'язку земельної ділянки та розташованої на ній будівлі та споруди / А. О. Лесько // Прав. держава. — 2020. — № 40. — С. 84-96.** *Йдеться про вирішення законодавцем та судовою практикою питання переходу права власності на земельну ділянку до набувача будівлі (споруди). Адже перехід прав на земельну ділянку та перехід права на розташовані на ній будівлі та споруди відбувається за різними процедурами. Причому перехід прав на земельну ділянку відбувається набагато довше, складніше та нерідко дорожче, ніж перехід прав на будівлю або споруду. Таке становище істотно підриває ефективність норм чинного законодавства України, які вимагають одночасно із відчуженням будівлі та споруди вирішувати й долю земельної ділянки.*

21. **Лошакова Ю.А. Наукове обґрунтування індикаторів оцінки сталого землекористування на регіональному рівні / Ю.А. Лошакова // Агросвіт. — 2021. — № 11. — С.82-88.** *Здійснено аналіз структури земельного фонду Полтавської області, запропоновано перелік базових індикаторів сталого землекористування, аргументовано їхню доцільність та теоретико-методологічні засади оцінювання сталого землекористування. Проаналізовано понятійний апарат та набір показників як інструменти оцінки сталого землекористування в процесі управління земельними ресурсами на регіональному рівні. Удосконалено теоретичні положення сталого землекористування на основі інтеграції економічних, екологічних і*

соціальних пріоритетів розвитку. Запропоновано удосконалити механізм оцінювання сталості землекористувань на основі базових індикаторів сталості. Текст : http://www.agrosvit.info/pdf/11_2021/11.pdf

22. **Магійович Р. Інвестування як перспектива розвитку АПК України** / Р. Магійович, О. Іваночко // Вісн. Львів. нац. аграр. ун-ту. Економіка АПК. — Львів, 2020. — № 27. — С. 58-63. - **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп14510-27.** Розглянуто особливості інвестування АПК, які зумовлені специфікою сільськогосподарського виробництва. Визначено основні причини сповільнення інвестиційних процесів для аграрних суб'єктів господарювання, які зазвичай мають низьку платоспроможність і відповідно низьку інвестиційну привабливість. Здійснено аналіз розподілу капітальних інвестицій за видами економічної діяльності, в тому числі у сфері АПК. Виявлено та розкрито основні ризики інвестиційного забезпечення АПК України.

23. **Макарова В. В. Ціннісна класифікація сільгоспугідь в системі обмеженого землекористування** / В. В. Макарова. — Суми, 2020. — 128 с. **Шифр зберігання в Бібліотеці : А 812652.** Розглянуто сучасні проблеми ціннісної систематизації продуктивних сільськогосподарських земель у контексті запровадження обмеженого землекористування. Визначено парадокси ціннісної класифікації сільгоспугідь в умовах нестійкого функціонування системи землекористування. Розглянуто проектний прогноз зі збереження цінності продуктивних земель сільськогосподарського призначення. Наведено концепт ціннісної систематизації сільгоспугідь у моделі сталого розвитку раціонального землеробства.

24. **Межевська Л. Земельний мораторій: загрози та перспективи** / Лілія Межевська, Марія Капінус // Наук. вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ. — 2020. — № 4. — С. 152-156. Проаналізовано вплив мораторію на економіку країни, сформульовано ідеї та пропозиції щодо доцільності його продовження. Наведено висновки щодо доцільності встановлення обмежень

для покупців земель сільськогосподарського призначення після зняття мораторію.

25. **Мерзляк А. В. Теоретичні основи публічного адміністрування в управлінні земельними ресурсами в Україні** / А. В. Мерзляк, В. А. Боклаг // Теорія та практика держ. упр. : зб. наук. пр. / Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харк. регіон. ін-т держ. упр. – Харків, 2020. – Вип. 4(71). – С. 8-15 **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп16232-4(71)** На основі узагальнення наукових поглядів на категорію "публічне адміністрування" надано авторське визначення поняття публічного адміністрування в системі управління земельними ресурсами, обґрунтовуючи його публічність тим, що воно здійснюється в публічних інтересах і є спрямованим на реалізацію ефективної публічної політики у сфері регулювання земельних відносин. Виявлено різницю між державним управлінням та публічним адмініструванням у сфері використання й охорони земельних ресурсів.

26. **Михайленко Д. Грунтові реформи** / Дарина Михайленко, Інна Ербелідзе // Юрид. практика. – 2021. – 29 черв. (№ 25/26). — С. 34. Зазначено, що Законом № 1423-IX («Про внесення змін до Земельного кодексу України та інших законодавчих актів щодо удосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин») внесено велику кількість позитивних змін щодо вдосконалення системи управління та дерегуляції у сфері земельних відносин. Декілька з таких змін проаналізовано на прикладі процедур передання земельної ділянки в оренду фізичній або юридичній особі (суб'єкт). Розглянуто питання оренди земельної ділянки державної, комунальної та приватної власності. Текст:

<https://pravo.ua/articles/gruntovi-reformy/>

27. **Могильний О. М. Земельні відносини України в жорнах глобалізації** / О. М Могильний // Економіка та держава. – 2021. – № 6. – С.19-26. Розглянуто "Аудит української економіки", "Вектори економічного розвитку — 2030" та Національну економічну стратегію на період до

2030 року у частині розвитку земельних відносин в Україні з урахуванням ризиків, пов'язаних із продовольчою, екологічною та кліматичною проблемами. Зазначено, що для втілення стратегічної мети аграрного сектора держави як одного з глобальних центрів продовольчої безпеки, світового лідера з постачання харчових продуктів з високою доданою вартістю та технологічно інтенсивних сервісів для галузі, спершу треба реалізувати комплекс науково-обґрунтованих цільових програм, спрямованих на раціональне землекористування, запровадити екосистемний підхід до відродження природно-територіальних комплексів, усебічно сприяти національним аграрним компаніям долучитися до Європейської Зеленої Угоди (European Green Deal).

Текст :

http://www.economy.in.ua/pdf/6_2021/5.pdf

28. Нардепи підтримали встановлення одночасного переходу права на землю та нерухомість [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2021. – 17 черв. — Електрон. дані. Вказано, що Верховна Рада України (ВР України) ухвалила у першому читанні законопроект № 5248 "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо одночасного переходу прав на земельну ділянку у зв'язку з переходом прав на об'єкт нерухомого майна, який на ній розташований)". Метою проекту Закону є усунення прогалин у правовому регулюванні питань, пов'язаних із оформленням та переходом прав на земельну ділянку у разі набуття права власності на нерухоме майно (житловий будинок, будівлю або споруду), що розміщені на ній. Проектом пропонується встановити обов'язковість одночасного оформлення прав на земельну ділянку у зв'язку з переходом прав на об'єкт нерухомого майна (житловий будинок, будівлю або споруду), який на ній розташований, а також зворотний порядок одночасного переходу прав на нерухоме майно у випадку переходу прав на земельну ділянку, на якій розташований вказане нерухоме майно (житловий будинок, будівля або споруда). Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/nardepi-pidtrimali-vstanovlennya-odnochasnogo-perehodu-prava-na-zemlyu-ta-neruhomist.html>

29. **Наукова гіпотеза трактування землевпорядкування як соціально-економічної інституції** / А.М. Третяк, В. М. Третяк, Т. М. Прядка, Н. О. Капінос // Економіка та держава. – 2021. – № 5. – С.8-14. *Встановлено, що основними функціями землеустрою та землевпорядкування щодо забезпечення відповідних видів земельних відносин є: розвиток (територіальне та внутрішньогосподарське планування) землекористування; формування меж земельних ділянок та землекористування як сукупності земельних ділянок та прав на них; оцінювання потенціалу земельних ресурсів, вартості землекористування та його екологічного стану; просторова та інституціональна організація використання та охорони землі і інших природних ресурсів. Всі чотири функції землевпорядкування взаємопов'язані. Але базовою функцією є розвиток (територіальне та внутрішньогосподарське планування) землекористування, що реалізовується в процесі землевпорядкування (територіального планування шляхом зонування земель за типами (підтипами) землекористування). Проведене дослідження підтверджує висунуту наукову гіпотезу щодо значно більшого значення землевпорядкування в соціально-економічному середовищі у порівнянні з трактуванням його місії у вітчизняних науково-теоретичних та нормативно-правових джерелах.* Текст :

http://www.economy.in.ua/pdf/5_2021/4.pdf

30. **Новаковський Л. Здобутки та виклики земельної реформи : тези доповіді на Всеукраїнській конференції «30 років земельної реформи в Україні: здобутки та виклики»** / Леонід Новаковський // Землевпоряд. вісн. — 2021. — № 3. — С. 2-5. *Проаналізовано обсяги і строки виконання робіт в межах реалізації земельної реформи. Вказано на необхідність удосконалення природно-сільськогосподарського районування, необхідного для оцінки земельних ресурсів. Акцентовано увагу на стартовій ціні продажу земельної ділянки державної та комунальної власності.*

31. Поняття та сутність економіки землеустрою та землевпорядкування в Україні /А. М. Третяк, В. М. Третяк, І. П. Гетманьчик, Л. А. Гунько // Агросвіт. – 2021. – № 11. – С. 3-10.Зазначено, що сутність економіки землеустрою та землевпорядкування як одного з методів планування розвитку земельних відносин та землекористування полягає в плануванні розвитку діяльності у сфері землеустрою та землевпорядкування, обліку розробленої землевпорядної документації, якою регулюється використання та охорона земель державної, комунальної та приватної власності, для задоволення потреб, обміні земельною інформацією між окремими суб'єктами економічної діяльності. Розроблено логічно-змістову модель сутності економіки землеустрою та землевпорядкування. Обгрунтовано необхідність розвитку економіки землеустрою та землевпорядкування як фундаментальної науки. Текст : http://www.agrosvit.info/pdf/11_2021/2.pdf

32. Правдюк А. Л. Конституційні засади права власності на землю територіальних громад [Електронний ресурс] / А. Л. Правдюк // Юрид. наук. електрон. журн. / Запоріз. нац. ун-т. – 2021. – № 4. – Електрон. дані. Здійснено аналіз сучасних наукових підходів до тлумачення змісту права комунальної власності на землю, а також аналіз відповідності законодавчого регулювання у сфері реалізації права територіальних громад на землю конституційним принципам. Зазначено, що у конституційному праві поняття «земля» розглядається у декількох значеннях, а саме як об'єкт права власності Українського народу; як об'єкт права власності громадян, юридичних осіб і держави; як об'єкт права власності територіальних громад. Зроблено висновок про те, що основні принципи земельних відносин задекларовані у Конституції України, відповідно до яких право на землю є абсолютним правом та гарантується державою. Проте, незважаючи на доволі розгалужену систему правових норм, що регулюють сферу земельних відносин, не всі конституційні принципи реалізовані належним чином. Земля, яка знаходиться у комунальній власності і

використовується для потреб місцевого населення, є одним із головних джерел матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування, виконує важливу роль у процесі забезпечення функціонування системи місцевого самоврядування й характеризується своїм специфічним правовим режимом. Отже, потреба у вдосконаленні законодавчої бази, яка забезпечує реалізацію конституційного права територіальних громад на землю, залишається надзвичайно актуальною на сучасному етапі земельної реформи. Текст : http://lsej.org.ua/4_2021/33.pdf

33. Правдюк А. Теоретичні аспекти реалізації конституційного права власності на землю на сучасному етапі земельної реформи / А. Правдюк // Підприємництво, госп-во і право. – 2021. – № 5. – С.132-136..
Здійснено аналіз наукових підходів у національній правовій доктрині до тлумачення змісту конституційного права власності на землю. Досліджено реалізацію конституційних принципів у законодавчому регулюванні права власності на землю. Зазначено, що інститут права власності на землю є особливим інститутом конституційного права. На підставі аналізу конституційних норм зроблено висновок, що право власності на землю закріплене у двох формах: на землю та її природні ресурси як природні об'єкти права власності українського народу, основного національного багатства, яке перебуває під особливою охороною держави й є головним природним ресурсом. Акцентовано увагу на тому, що основні принципи земельних відносин задекларовані у Конституції України, відповідно до яких право на землю є абсолютним правом та гарантується державою Українському народу, а отже, кожному громадянину. Проте не всі конституційні принципи реалізовані належним чином. Органи державної влади, на які покладено обов'язки встановлення правового режиму всіх земель, повинні взяти на себе відповідальність повноцінної інституалізації конституційних норм. Текст : <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/5/23.pdf>

34. Пригода М. Земля на продаж [Електронний ресурс] / Марко Пригода // Львів. Пошта. – 2021. – 1 лип. (№ 27). – Електрон. дані. Йдеться

про те, що з 1 липня в Україні починає працювати ринок землі сільськогосподарського призначення. Розглянуто його особливості, якою буде ціна землі та чи варто українцям боятися таких змін. Зазначено, що відкриття ринку с/г земель не стане благом без чітких правил гри на ньому та необхідних запобіжників від зловживань. Висвітлено ситуацію станом на момент старту ринку землі. Текст : <http://www.lvivpost.net/ukraine/n/47600>

35. Проведення земельних торгів через електронні аукціони: набув чинності Закон [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2021. – 6 лип. – Електрон. дані. *Вказано, що 6 липня 2021 року набув чинності Закон № 1444-IX “Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо продажу земельних ділянок та набуття права користування ними через електронні аукціони”. У Законі зазначено, що продаж земельних ділянок державної чи комунальної власності та набуття прав користування ними (оренди, суперфіцію, емфітевзису) здійснюються на конкурентних засадах (на земельних торгах) у формі електронного аукціону. Результати земельних торгів за кожним лотом будуть відображатись в електронній торговій системі та на Єдиному державному порталі земельних торгів, в тому числі протокол земельних торгів та договір купівлі-продажу, оренди, суперфіцію, емфітевзису земельної ділянки, укладений між організатором та переможцем земельних торгів. Право на земельну ділянку, набуте за результатами проведення земельних торгів, виникає з дня державної реєстрації такого права. Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/provedennya-zemelnih-torgiv-cherez-elektronni-aukcioni-nabuv-chinnosti-zakon.html>*

36. Семенишина-Фіголь Б. Генеза кримінально-правової охорони земельних відносин в Україні / Б.Семенишина-Фіголь // Юрид. вісн. – 2021. – № 2. – С.237-245. *Проаналізовано генезис національного законодавства щодо охорони земель та досліджено шлях криміналізації правопорушень у сфері земельних відносин залежно від факторів суспільного розвитку з моменту виникнення права власності на землю. Здійснено порівняльний аналіз законодавства часів радянської влади та сучасної України. Надано*

класифікацію кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним заволодінням землею. Текст : http://yurvisnyk.in.ua/v2_2021/28.pdf

37. **Ставнюк В. Правова природа оренди земельної ділянки та її вплив на порядок захисту прав орендаря** / В. Ставнюк, Т. Третяк // Вісн. Київ. нац. ун-ту ім. Т. Шевченка. Юрид. науки. — Київ, 2020. — Вип. 3(114). — С. 49-59 **Шифр зберігання в Бібліотеці: Бп31-3(114)** Зазначено, що від правової природи оренди земельної ділянки залежить: характер обов'язків орендодавця та орендаря, порядок захисту права орендаря здійснювати певну господарську діяльність на відповідній земельній ділянці; розподіл витрат у разі непереборної сили тощо. Зауважено, що останнім часом в Україні помітна тенденція до перетворення зобов'язального інституту оренди на речово-правовий.

38. **Федів І. Основні виклики для аграрного сектору України в умовах пандемії COVID-2019** / І. Федів, Р. Федів // Вісн. Львів. нац. аграр. ун-ту. Економіка АПК. — Львів, 2020. — № 27. — С. 13-17. - **Шифр зберігання в Бібліотеці : Бп14510-27.** Визначено основні виклики та проблеми для аграрного сектору України в умовах пандемії COVID-19, зокрема для формування та реалізації експортного потенціалу сільськогосподарських підприємств. Запропоновано шляхи мінімізації ризиків для сільського господарства через застосування розробленої стратегії розвитку аграрного сектору України в період коронавірусної кризи. У дослідженні акцентовано увагу на проблемах, які виникають у виробників продукції агропромислового комплексу щодо її сертифікації за міжнародними стандартами та з огляду на перспективу виходу української сільськогосподарської продукції на зовнішній ринок.

39. **Харламов П. Время земельной свободы** / Павел Харламов // Фокус. — 2021. — № 26 (2 июля). — С. 26-31. У контексті відкриття в Україні з 1 липня 2021 року ринку сільськогосподарської землі, з'ясовано, чи все готово для цього й як здійснюватимуться операції. Зауважено, що право укласти угоди отримали виключно фізичні особи — громадяни України;

компанії зможуть купувати угіддя тільки з 2024 року, а питання продажу землі іноземцям влада обіцяє винести на всеукраїнський референдум. Окрему увагу приділено законам, ухваленим Верховною Радою України (ВР України) для функціонування ринку землі. Так, розглянуто норми закону, що передбачає процедуру передачі державних сільгоспземель за межами населених пунктів у комунальну власність об'єднаних територіальних громад (ОТГ), та який регулює питання цільового призначення таких ділянок; норми закону, що вводить процедуру електронних аукціонів із продажу сільгоспземлі тощо. Наведено коментарі представників влади та юристів. Так, народний депутат України, голова Комітету ВР України з питань аграрної та земельної політики Микола Сольський, виступаючи на форумі «Україна 30. Земля» зауважив, що «є питання підготовки підзаконних актів. Їх не так багато. А певні норми потрібно доповнювати, виходячи з практики застосування». Подано інфографіку за назвами: «Чому земля», де висвітлено нормативну оцінку сільгоспземель за регіонами; «Кому належать сільгоспземлі», де, зокрема, указано, що ОТГ належить 9,6 млн. га (22 % від загальної площі земель); «Купи - продай», де йдеться про процедуру торгів землями державної та комунальної власності; «Своя справа», де роз'яснено, як купити землю фізичній особі для агросправи після відкриття ринку землі.

40. Цой Д. Традиційні заборони / Дмитро Цой, Наталія Муравська // Юрид. практика. – 2021. – 29 черв. (№ 25/26). — С. 33. Зазначено, що умови доступу до купівлі землі сільськогосподарського призначення можна розділити на декілька етапів. На першому етапі запуску ринку землі, який триватиме з липня 2021 року до 2024 року, купівля земельних ділянок сільськогосподарського призначення буде можлива лише для громадян України. На цьому етапі законодавцем встановлено обмеження загальної площі на одну особу, яка не може перевищувати 100 га. А ось придбання земельних ділянок юридичними особами на цьому етапі заборонено. Щоб ускладнити пошук шляхів обходу такої заборони, законодавець передбачив,

що угоди стосовно купівлі-продажу земельних ділянок (зокрема ті, які передбачатимуть перехід права власності «на майбутнє») юридичними особами, які будуть укладені в період заборони, вважатимуться недійсними з моменту їх укладення (посвідчення). Проте, починаючи з 2024 року, можливість купівлі земель сільськогосподарського призначення з'явиться для більшого кола суб'єктів, а саме для юридичних осіб, учасниками яких є лише громадяни України, та/або держава, та/або територіальні громади. Крім того, збільшиться і розмір площі земельної ділянки, яка може перебувати в руках однієї особи, зі 100 га до 10 000 га. Зауважено, що придбання земельної ділянки іноземним інвестором під час дії заборони спричинить не лише недійсність відповідного договору, а й конфіскацію самої земельної ділянки державою. Текст: <https://pravo.ua/articles/tradytsiini-zaborony/>

41. **Як встановити обмеження у використанні земель: прийнято новий класифікатор** [Електронний ресурс] // Юрид. газ. – 2021. – 29 черв. — Електрон. дані. Вказано, що затверджено класифікацію обмежень у використанні земель, що можуть встановлюватись містобудівною документацією. За словами заступника директора Департаменту містобудування та архітектури Київської міської державної адміністрації Юрія Тація, обмеження щодо використання земель поділяються на два класи, які використовуються для різних видів містобудівної документації. «Клас перший передбачає встановлення вимог щодо територій у червоних, зелених, блакитних, жовтих лініях – лініях регулювання забудови. Натомість клас другий передбачає обмеження в охоронних зонах (об'єктів транспорту, зв'язку, енергетичної системи), санітарно-захисних смугах і зонах, санітарних розривах, прибережних захисних смугах (річок, морів), у першому поясі зони санітарної охорони джерел та об'єктів централізованого питного водопостачання, у берегових смугах та пляжних зонах. Посадовець зазначив, що ухвалення постанови Кабінету Міністрів України (КМ України) про відповідну класифікацію дозволить врегулювати питання визначення

обмежень на територіях, зокрема, уніфікувати вимоги до забудови, виділити документацію, в якій їх можна переглянути.

Текст: <https://yur-gazeta.com/golovna/yak-vstanoviti-obmezhennya-u-vikoristanni-zemel-priynyato-noviy-klasifikator.html>

**Підготовлено Відділом інформаційного забезпечення органів влади
Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого**

Відповідальний за випуск Н. Я. Зайченко

16 липня 2021 р.